

ΟΛΑΠ 18/1999

Παροχή δικηγορικών υπηρεσιών. Ευθύνη δικηγόρου για ζημία πελάτη. - Η παροχή δικηγορικών υπηρεσιών δεν υπάγεται στο ν. 2251/1994. Η ευθύνη των δικηγόρων για ζημία που προκλήθηκε κατά την παροχή των υπηρεσιών τους αποτελεί αντικείμενο της αγωγής κακοδικίας, που θεσπίζει το άρθρο 73 ΕισΚΠολΔ, που είναι σύμφωνο με το Σύνταγμα, εκτός της. (Αντίθετη μειοψηφία). Αντισυνταγματικότητα όμως της διατάξεως του άρθρου 73 παρ. 5 του ΕισΚΠολΔ, εξ αιτίας του χρονικού σημείου που ορίζει την έναρξη της προθεσμίας ασκήσεως της αγωγής κακοδικίας.

Δημοσίευση : ΕλλΔνη 1999,40/1920, ΝοΒ 2000, 48/465, ΕΕΔ 2000, 59

(.....) Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, προκύπτει ότι τα άρθρα 1 παρ. 4 περ. β' και 8 παρ. 2 εδαφ. β' του ν. 2251/1994 καθορίζουν με ευρύτητα την έννοια του παρέχοντος υπηρεσίες, αφού σ' αυτήν εμπίπτει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει υπηρεσίες κατά τρόπο ανεξάρτητο, στο πλαίσιο της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας. Η ρύθμιση όμως της συλλογικής προστασίας των καταναλωτών περιορίζει την ίδια έννοια. Ειδικότερα, η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος ανάγεται στην οργάνωση της απονομής της δικαιοσύνης και στην εμπέδωση της έννομης τάξης με παράλληλη διασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου. Για το λόγο αυτό, η μεν είσοδος στο δικηγορικό σώμα ακολουθεί το πρότυπο της εισόδου σε δημόσια υπηρεσία (διαγωνισμός, ορκωμοσία, προαγωγή), η δε άσκηση της δικηγορίας διέπεται από ειδικούς κανόνες (ασυμβίβαστα, πειθαρχική ευθύνη, εκπτώσεις, αμοιβές).

Το σύστημα συλλογικής προστασίας των καταναλωτών που θεσπίζει ο νόμος 2251/1994, είτε με τη μορφή του φιλικού διακανονισμού των διαφορών από τις επιτροπές που συγκροτεί ο Νομάρχης, είτε με την επιβολή διοικητικών κυρώσεων από τον Υπουργό Εμπορίου, είναι ασυμβίβαστο προς την ιδιότητα του δικηγόρου. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η παροχή των δικηγορικών υπηρεσιών, εκτιμώμενη τόσο από την πλευρά των σκοπών που επιδιώκει ο νόμος περί προστασίας των καταναλωτών, όσο και από την άποψη της ειδικής φύσης του δικηγορικού λειτουργήματος, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου 2251/94, από τον οποίο και δεν καταργήθηκε η ειδική για τους δικηγόρους ρύθμιση της ευθύνης τους κατά το άρθρο 73 του ΕισΝ.Κ.Πολ.Δ.

Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση, με το να δεχθεί ότι η αγωγή αποζημιώσεως κατά δικηγόρου λόγω ζημίας που αυτός φέρεται ότι προκάλεσε κατά την παροχή των δικηγορικών του υπηρεσιών, υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 73 ΕισΝΚΠολΔ και ότι η διάταξη αυτή δεν καταργήθηκε από τα άρθρα 8 και 14 παρ. 1 του ν. 2251/94, δεν υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθμ. 1 του Κ.Πολ.Δ., και ο πρώτος λόγος αναιρέσεως κατά το πρώτο μέρος του, με το οποίο υποστηρίζεται το αντίθετο, είναι αβάσιμος. Εννέα όμως μέλη του Δικαστηρίου, ήτοι (.....), έχουν τη γνώμη ότι από την αδιάστικτη διατύπωση των άρθρων 1 παρ. 4 περ. β' και 8 παρ. 2 εδ. β' του ν. 2251/94 προκύπτει ότι οι δικηγόροι εμπίπτουν στο ν. 2251/94, αφού παρέχουν υπηρεσίες κατά τρόπο ανεξάρτητο, στο πλαίσιο της άσκησης της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

Η ιδιότητά τους ως δημοσίων λειτουργών αναφέρεται μόνο στην ενώπιον των δικαστηρίων και των αρχών εν γένει παράσταση κατά την άσκηση του έργου τους, όχι δε και στην εσωτερική με τους πελάτες τους σχέση, στα πλαίσια της οποίας είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, που παρέχουν υπηρεσίες υπό την ανωτέρω έννοια. Όσες δε από τις οργανωτικές ρυθμίσεις του νόμου αυτού δεν εναρμονίζονται προς την επαγγελματική κατάσταση των δικηγόρων, θα παραμείνουν, έναντι αυτών, ανεφάρμοστες. Επειδή, κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος "οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου". Με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται όχι μόνο η ισότητα των Ελλήνων πολιτών έναντι του νόμου, αλλά και η ισότητα του νόμου έναντι αυτών, με την έννοια ότι ο νομοθέτης κατά τη ρύθμιση ουσιαστών ομοίων πραγμάτων, σχέσεων ή καταστάσεων και κατηγοριών προσώπων δεν μπορεί να νομοθετεί κατά διαφορετικό τρόπο, εισάγοντας εξαιρέσεις και κάνοντας διακρίσεις, εκτός αν η διαφορετική ρύθμιση δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από ιδιαίτερους λόγους και μάλιστα κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, η συνδρομή των οποίων υπόκειται στον έλεγχο των δικαστηρίων. Εξ άλλου η προβλεπόμενη από το άρθρο 73 παρ. 4 του ΕισΝ.ΚΠολΔ, αγωγή κακοδικίας κατά δικηγόρων επιτρέπεται μόνο αν στηρίζεται σε δόλο ή βαρεία αμέλεια αυτών. Στις παραγράφους 1, 2 και 3 της ίδιας διάταξης, όπως η πρώτη από αυτές τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 παρ. 2 του ν. 693/77 "περί εκδικάσεως αγωγών κακοδικίας" ορίζεται ακόμα ότι: Α) Η αγωγή, που συντάσσεται σύμφωνα με τα άρθρα 118 και 216 εδάφιο 1 του ΚΠολΔ, πρέπει α) να περιέχει όλους τους λόγους, στους οποίους ο ενάγων στηρίζει την αγωγή κακοδικίας και β) να αναγράφει με ακρίβεια όλα τα αποδεικτικά μέσα, που ο ενάγων επικαλείται για να αποδείξει τους λόγους, διαφορετικά επέρχεται ακυρότητα, Β) στην αγωγή επισυνάπτονται α) τα αποδεικτικά μέσα που ο ενάγων επικαλείται για να υποστηρίξει τους λόγους της αγωγής, σε πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα και β) ειδικό πληρεξούσιο στο δικηγόρο που υπογράφει την αγωγή, αλλιώς είναι απαράδεκτη, και Γ) δεν επιτρέπεται αγωγή κακοδικίας όταν περάσουν έξι

μήνες από την πράξη ή παράλειψη που επικαλείται ο ενάγων. Η διάταξη αυτή, ορίζοντας δικονομικές προϋποθέσεις για την έγκυρη και παραδεκτή έγερση της αγωγής κακοδικίας κατά δικηγόρων και σύντομη αποκλειστική προθεσμία για την άσκησή της την υποβάλλει σε ρύθμιση διαφορετική από εκείνη, στην οποία υποβάλλεται η αγωγή αποζημίωσης κατά του εντολοδόχου (ΑΚ 714) και κατά του ενδοσυμβατικώς εν γένει, βάσει των άρθρων ΑΚ 330, 335 επ., 343 επ., 382 επ. ή εξωσυμβατικώς, βάσει του άρθρου ΑΚ 914, ευθυνομένου.

Αυτή όμως η διαφορετική ρύθμιση δεν είναι αυθαίρετη, διότι δικαιολογείται από ιδιαίτερους λόγους και μάλιστα κοινωνικού και δημοσίου συμφέροντος, ενόψει της ιδιότητας των δικηγόρων ως άμισθων δημοσίων λειτουργών (άρθρα 1 και 38 του ν.δ. 3026/54), προκειμένου αυτοί να ενεργούν ανεπηρέαστοι και απερίσπστοι κατά την άσκηση των καθηκόντων των, πράγμα που θα ήταν ανέφικτο αν η δικαστική καταδίωξη των δικηγόρων δεν περιοριζόταν στα αναγκαία πλαίσια, τόσο από την άποψη του βαθμού της υπαιτιότητας, όσο και από την άποψη των δικονομικών προϋποθέσεων ασκήσεως της αγωγής, η θέσπιση των οποίων, επομένως, δεν συνιστά προνομιακή μεταχείριση αυτών και δεν προσβάλλει τη συνταγματική αρχή της νομικής ισότητας των πολιτών. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση, με το να καταλήξει, αν και συνεπυγμένως, στο ίδιο πόρισμα, δεν παραβίασε τη διάταξη του άρθρου 4 παρ.1 του Συντάγματος, ούτε παρά το νόμο κήρυξε ακυρότητα, έκπτωση ή απαράδεκτο, όσα δε αντίθετα υποστηρίζονται με το δεύτερο μέρος του πρώτου λόγου και με το δεύτερο λόγο αναιρέσεως, που αποδίδουν σε αυτήν πλημμέλειες εκ του άρθρου 559 αριθμ. 1 και 14 του Κ.ΠολΔ. ελέγχονται αβάσιμα και απορριπτέα. Πέντε όμως μέλη του Δικαστηρίου τούτου, ήτοι (.....), έχουν τη γνώμη ότι η ως άνω διάταξη του άρθρου 73 ΕισΝΚΠολΔ, είναι στο σύνολό της αντισυνταγματική, διότι εισάγει αδικαιολογήτως προνομιακή μεταχείριση των δικηγόρων έναντι των άλλων κατηγοριών ελεύθερων επαγγελματιών. Δύο μέλη επίσης, ήτοι ο (.....) έχουν τη γνώμη ότι η διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 73 ΕισΝΚΠολΔ, θεσπίζοντας εξαιρετικώς βραχεία αποκλειστική προθεσμία για την άσκηση της αγωγής κακοδικίας κατά δικηγόρων, συνιστά κατά τούτο προνομιακή μεταχείριση αυτών έναντι των λοιπών πολιτών, η οποία δεν δικαιολογείται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, εντεύθεν δε αντίκειται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος. Επειδή, στο άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι "καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει". Κατά τη σαφή έννοια της τελευταίας αυτής επιφυλάξεως, ο κοινός νομοθέτης δεν κωλύεται να θεσπίζει

προϋποθέσεις για την άσκηση αγωγής και τη διεξαγωγή της δίκης, αυτές όμως δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τα όρια εκείνα, πέραν των οποίων ισοδυναμούν με άμεση ή έμμεση κατάλυση του δικαιώματος παροχής έννομης προστασίας. Τέτοιες προϋποθέσεις τάσσουν οι διατάξεις που ρυθμίζουν τον τύπο ή την άσκηση μιας διαδικαστικής πράξης, όπως είναι εκείνες των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 73 του ΕισΝΚΠολΔ, που καθορίζουν τα στοιχεία, τα οποία, επί ποινή ακυρότητας, πρέπει να περιέχει η αγωγή κακοδικίας (λόγους ευθύνης εναγομένου, επίκληση όλων των αποδεικτικών μέσων), καθώς και εκείνα τα οποία, με κύρωση απαράδεκτο, πρέπει να επισυνάπτονται σε αυτή (αποδεικτικά έγγραφα και ειδικό πληρεξούσιο προς τον υπογράφοντα την αγωγή δικηγόρο). Οι περιορισμοί όμως αυτοί καθώς και οι συνέπειες που επισύρει η παράβασή τους δεν καταλύουν το δικαίωμα του ενάγοντος σε παροχή έννομης προστασίας, αλλ' αποβλέπουν απλώς στο να τον καταστήσουν προσεκτικό και να περιφρουρήσουν έτσι το γενικότερο συμφέρον που επιβάλλει την ασφαλή και ταχεία εκκαθάριση τέτοιων δικών. Ως εκ τούτου, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως, που μέμφεται την προσβαλλομένη για πλημμέλειες εκ του άρθρου 559 αριθμ. 1 και 14 του ΚΠολΔ, στις οποίες υπέπεσε με το να δεχθεί ότι οι προϋποθέσεις που τάσσουν οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 73 του ΕισΝΚΠολΔ δεν αντίκεινται στο άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος, εντεύθεν δε ότι η μη τήρησή τους συνεπάγεται κατά νόμο την ακυρότητα και το απαράδεκτο της αγωγής, είναι αβάσιμος και απορριπτέος. Και ναι μεν δεν μπορεί να λεχθεί το ίδιο για τη διάταξη του άρθρου 73 παρ. 5 του ΚΠολΔ, η οποία, ορίζοντας ότι "δεν επιτρέπεται αγωγή κακοδικίας όταν περάσουν έξι μήνες από την πράξη ή παράλειψη που επικαλείται ο ενάγων", τοποθετεί το εναρκτήριο σημείο της ανωτέρω αποκλειστικής προθεσμίας στο χρόνο τελέσεως της ζημιογόνου πράξεως ή παραλείψεως και όχι σε αυτόν της γνώσεως από τον πελάτη της ζημίας και της πράξης ή παράλειψης του δικηγόρου από την οποία προκλήθηκε, με αποτέλεσμα, στις περισσότερες περιπτώσεις, να επέρχεται απόσβεση του δικαιώματος πολύ πριν ο ζημιωθείς λάβει γνώση αυτού, πράγμα το οποίο αντίκειται στο άρθρο 20 παρ.1 του Συντάγματος, η αιτίαση όμως αυτή, που διαλαμβάνεται στο δεύτερο μέρος του αυτού ως άνω τρίτου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής, καθόσον πλήττει επάλληλη αιτιολογία της αποφάσεως, η οποία επαρκώς στηρίζεται στην ακυρότητα και το απαράδεκτο της αγωγής, συνεπεία των λοιπών δικονομικών παραβάσεων. Τέσσερα μέλη του Δικαστηρίου τούτου, ήτοι οι (), έχουν τη γνώμη ότι, εφόσον η κατά τα άνω διαπιστωθείσα αλυσιτελέια συνιστά επαρκή λόγο για την απόρριψη της συγκεκριμένης αιτιάσεως, η κατάφαση της βασιμότητάς της ήταν περιττή.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 18.1.1999 αίτηση του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου ** για αναίρεση της υπ' αριθμόν 3337/1998 αποφάσεως του Εφετείου Θεσσαλονίκης.

Καταδικάζει.....